

Magyar-belga kulturális munkaterv

A magyar és a belga kormány közötti kulturális egyezmény alapján a két ország illetékesei Budapesten együttműködési tárgyalásokat folytattak, s ezeknek eredményeképpen kedden a Kulturális Kapcsolatok Intézetében aláírták a 1967. évre szóló magyar-belga kulturális és tudományos munkatervet. A munkaterv előirányozza oktatási szakemberek és kulturális küldöttségek, egyes művészek és társulatok kölcsönös vendégszereplését, tudományos kutatók ösztöndíjas kiküldetését, illetőleg fogadását, valamint a két ország kulturális életének és szervezeteinek tanulmányozását, kiállítások cseréjét.

Vitorlás flotta exportra

A Magyar Hajó- és Darugár balatonfüredi üzemegységének sporthajó üzemében kedden 26 egységből álló tengerjáró vitorlásflottát adtak át a megrendelő külföldi cégek képviselőinek. Közülük huszonötöt Angliába, egyet pedig Svájcba szállítanak.

Öreg kazán nem vén kazán

A telefonkönyvben előkelő cím: Hőtechnikai Kutatóintézet. A címzés helyén, a szegedi városi tanács szürke épületének első emeletén pedig a kazánbiztosok kerület egyetlen és kopottas szobája. A kazánbiztos, Szobácsi József, éppen a szőregi borpalackozó kazánházának terveit egyezteti. De közben kiderül, hogy a beépítésre váró kazánnak elveszett az anyakönyvi kivonata. A beszelgetés így folytatódik:

— Mikori születésű a kazán?
— 1912-ben készült.
— Tehát ötvennégy éves.
— Igen, de tíz évig nem használták.

— Lehet, hogy annál rosszabb.
Végül megegyeznek, hogy a szegedi kazánbiztosok kerület kinyomozza az elveszett iratok tartózkodási helyét. A borpalackozó megbízottja nyugodtan távozik. Nagy szükségük van a saját kazánra, mert jelenleg a MÁV segíti őket, egy kiselejtezett mozdony szolgáltatt gőzt. A naponkénti használati díj 850 forint.

Sok a rejtett hiba

Mondom Szobácsi Józsefnek, hogy előkelő a címük.
— Már nem érvényes az a cím, igaz, hogy a mostani is előkelő hangzású: az Energiagazdálkodási Intézet-hez tartozunk ugyanis.
A kazánbiztosok munkájáról megtudom, hogy első sorban a biztonsági szempontok a mérvadóak. Előzetesen, az engedélyezési eljárás során, alaposan tanulmányozzák a beépítendő kazánok és kazánházak tervrajzait, műszaki adatait. Ezután következik a helyszíni engedélyezés, a víznyomás-próba és a belső szerkezeti ellenőrzés.
— Hogyan?
— A legaprólékosabban. Rengeteg a rejtett hiba. Bizonyításképpen a szoba előteréből elem rak néhány „bűnjelet”, a kazánok tartozékai, repedt alkatrészei.
— Az új kazánokat is megvizsgálják? Nem elegendő a minőségi bizonylat?
— Azokat is, mert a bizonylattól függetlenül előfordulhatnak hibák. Egyébként is a kazánbiztosok szervetjesen független és kívülálló.
— Hogyan lesz valakiből kazánbiztos?

Negyvenezer hold gazdagon fizethetne...

Az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság adatai alapján mintegy 40 ezer holdra tehető az a mezőgazdasági terület, melyet a Tisza, a Maros és az ország-határ háromszöge bezár. E terület zömében mély termőrétegű réti agyagtalaj, s a nagyüzemi kalászos gabona és takarmánytermesztés egyik nagy Szeged környéki bázisa lehetne. Még kedvező időjárás esetén is évről évre ismétlődnek ennek ellenére a Tisza—Maros szögében levő tsz-ekben a siralmasan rossz terméseredmények. S ez távolról sem a gazdák „vétké”. Magyarázata az, hogy

e hatalmas terület belvízvédelmére a mai napig sem sikerült megnyugtatóan rendezni,

jöllehet — s ezt Forgó László elvtárstól, az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság vezetőjétől tudjuk — az utóbbi 15 év alatt kisebb-nagyobb részekben

mintegy 10 millió forintot költöttek e területen csatornázásra, szivattyútelepekre

s effélékre. A részberuházások azonban éppen az elaprózottságuk miatt nem szolgálhattak figyelemre méltó eredménnyel. Jelenleg sincs kilátás arra, hogy a közeljövőben valamit is javulnának a Tisza—Maros szög térségében a belvízviszonyok.

— Gépészmérnöki diploma szükséges és egyéves kazánbiztosi gyakorlati idő.

Szobácsi József mellett dolgozik Csontos Gyula kazánbiztos, aki nemcsak névrokona a hajdani híres színművésznek, hanem unokatesvtére is. Ő mondja el, hogy a kazánbiztos állandóan úton van, egész héten az üzemeket járja. Működési területük elég nagy: egész Csongrád megye és Bács-Kiskun déli része.

— Tegnap például hol vizsgáltak kazánt?
— Baján, a posztógyárban. Csak az érdekesség kedvéért említem, hogy az a kazán hetvenéves.

Valóban annyi. Jegyzem az adatait: Készítette a Nicholson Gépgyár budapesti üzeme 1896-ban, megvásárolta a Bajai Posztó és Takarógyár Rt.

A kazánok „doyenje”

— Milyen idős a legöregebb kazán kerületükben?
Lapozgatják az anyakönyveket. Ilyen évszámot hallok: a Hódmezővásárhelyi Mérleggyáré 1895-ben készült.

— Annál idősebb is van!
— mondja Szobácsi József. — A szegedi Patyolatnál.

Erdemes idézni az engedélyokmány első oldaláról: „Albrecht főherceg gépgyára tescheni gyárában az 1889. évben készült és dr. Báro Gerliczy Félix deszki lakos tulajdonát képező, szántási célra használt 425 számú gőzkazán megvizsgáltott...”

Ez tehát a megye legöregebb kazánja, de senki ne higgye, hogy az öreg kazán vén is, mivel jelenleg a szegedi Patyolatnál kiválóan helytáll. A kazánbiztos nemrégiben ellenőrizte és engedélyezte további működését. Egyébként ez a kazán 1932-től 1936-ig az ószentiváni (tiszaszigeti) szivattyútelepen teljesített szolgálatot. A szivattyútelepen egyébként sincsenek megerőltetve a kazánok és az a tapasztalat, hogy a vízügynél gondozzák legodaadóbban és nagy hozzáértéssel a kazánokat.

Fűtő — fehér köpenyben

— Mitől függ a kazánok élettartama?
— A tápvíz minőségétől, a használat fokától, a kazán

Csak egy az érdekelt gazdaságok közül: a tiszaszigeti Búzakalász Tsz-nek 1965-ben 3,5 millió forintnyi közvetlen kára keletkezett abból, hogy a belvizek a kenyérgabona-vetés jó részét elpusztították. Ez a csaknem katasztrofális belvízkár az idén is megismétlődött, s eddig 2,5 millió forint értékű termés kiesés mutatkozik. A Búzakalász Tsz 3500 katasztrófa-holdnyi közös területéből — amit Molnár Imre főagronómus és Pelle László főkönyvelő bizonnyították — mindössze 270 hold van — persze ez is több kisebb táblában —, melyen biztonságos a munka. 1500 hold egybefüggő terület az, mely állandó belvízveszélyben van, míg 1700 holdon olykor kivételes szerencsével sikerül a termés. A gazdák önhibáján kívül érthetően az eredmények is nagyon gyengék. 1965-ben például — az elvetett területekre számítva — a búza átlagtermése csupán 5 mázsa volt Tiszaszigeten, az idén pedig 7,5 mázsa búza-termést értek el. Pedig az is bizonyított tény, hogy ezek a földek, ha nem öntené el évente többször is a belvíz a vetéseket, holdanként 18—20 mázsa búzát is könnyen megadnának. Alig kedvezőbb a helyzet a szomszédos újszentiváni, a

anyagának minőségétől és a gondos karbantartástól — válaszolja a kazánbiztos.

— Általában milyen tüzelőanyagokat használnak?

— Van szalmatüzelésű, szén-, fa-, olaj- és gázfűtésű kazán. A korszerű fűtés a gáz, vagy az olaj. Ilyen fűtés mellett akár fehér köpenyben is dolgozhat a fűtő.

— Szegeden hol tüzelnek a legrosszabbul?

— A konzervgyárban. Majdnem olyan füstöt adnak, mint régen a Bakaygyár kéményei. Erről egyébként szólamondás is volt, ha valakinek rosszul égett a pipája, vagy a cigarettája, csak annyit mondtak: „Úgy füstöl, mint a Bakaygyár kéménye”.

— S hol tüzelnek a legjobban?

— Az erőműben.

Beszélgetünk arról, hogy sok építkezésnél elmulasztják a kazánok előzetes vizsgálatát, s beépítik anélkül, hogy a kazánbiztos arra engedélyt adott volna. Ilyenkor ki kell bontani a falazatot és vizsgálatra előkészíteni a kazánt. Ez az építőnek felesleges kiadást jelent, mint az ecsetgyárnál is történt nemrégiben.

— Robbant-e mostanában kazán a kerületükben?

— Kiskunhalason a kenyérgyárban volt kazánrobbanás. Egy 150 literes víztartály robbant fel, szétvágta a sütőkamencéket, sőt az épület egyik oldalát is.

Feljegyzem még a kazánrobbanások történetében szinte egyedülálló gyufagyári esetet. A szegedi gyufagyárban 1910-ben, április 19-én, reggel 7—8 óra között felrobbant a Röck István gépgyárában 1905-ben készült 10 légkörös, 78 négyzetméter fűtőfelületű kazán. A robbanásnak 11 halálos áldozata és 21 komolyabb sebesültje volt. Az épület is komolyan megrongálódott. A kazán szabályosan elrepült a gyufagyárból és a szomszédos huszárlaktanya udvarán szedték össze.

Gazdagh István

A Tisza—Maros szögben évente pusztít a belvíz

kübekházi, a deszki és a szőregi határban.

A szegedi vízügyi igazgatóság szakemberei régiesen ismerik e gondokat, s komolyan aggódnak a Tisza—Maros szög mostoha sorsáért. A közelmúltban **részletes tanulmánytervet dolgoztak ki e terület belvízeinek végleges rendezésére.**

E terv végrehajtása megközelítően 40 millió forintba kerülne. Ki kellene szélesíteni, mélyíteni a már meglévő csatornákat, helyenként újakat is kellene építeni. Továbbá valamelyest bővíteni kellene a szivattyútelepek kapacitását is. Ezeken túlmenően a tsz-eken belül üzemi belvízrendezésre is szükség lenne.

Ha látjuk, hogy mit nyerünk cserében a 40 millióért, alapvetően nem sok a kiadás. Mindössze **ezer forint jutna egy-egy holdra.**

Ez a befektetés már egy közepes termés esetén is viszsztatérülhet. Csakhogy az Országos Vízügyi Főigazgatóságnak jelenleg nem áll rendelkezésére az említett 40 millió. A terv megvalósítását egyelőre törölték az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság harmadik ötéves tervéből is. Valóban — válasszolva az ellenérvekre — az a 40—50 milliós kár, ami a Tisza—Maros szögében évente keletkezik a belvizek miatt, nem országos jelentőségű, viszont a megyéért nagyon érzékenyen érinti. Éppen ezért

megyei összefogással kellene ezt a területet megszabadítani az állandó belvízveszélytől.

Máskülönben eredményesen gazdálkodó szövetkezetek aligha fejlődhetnek ki ebben a körzetben.

Annak idején a Győr-Sopron megyei Hanságban a nyári ifjúsági építőtáborok megszervezése révén ugyan csak 40 ezer hold termőföldet nyert az ország. A Tisza—Maros szögben lényegesen kevesebb munkáról lenne szó. Itt nincsenek lecsapolásra váró mocsarak, csupán a csatornahálózat rekonstrukcióját kellene elvégezni. A KISZ Csongrád megyei bizottsága és a szegedi egyetemek, középiskolák fiataljai is sokat tehetnek a Tiszán túli belvízrendezési tervek megvalósításáért. Nyári építőtábor lehetne létesíteni az érintett községek összefogásával.

Cs. J.

Jó minőség — jó ár

A vevők egy része úgy lép be az üzletbe, hogy bizonyos fogyasztási cikkek meghatározott márkáját keresi, s inkább több boltot is felkeres, de nem vesz mást helyette. Ragaszkodik a megszokott áruhoz, mert az általa ismert és kipróbált márka számára egyet jelent a jó minőséggel. Volt olyan időszak, amikor mindennek nem tulajdonítottunk különösebb jelentőséget, most — igen helyesen — mind a termelő berendezések, mind a fogyasztási eszközök piacán fokozódó szerep jut a jó minőségnek, a jó hírű terméknek. Jelenlegi gazdaságirányítási rendszerünkben inkább csak erkölcsi tényezők ösztönözték iparvállalatainkat: a jó hír legtöbbször nem kötődött párjához, a jó árhoz, azaz árrendszerünk merevsége miatt az árak alakulásában nem játszhatott lényeges szerepet a piacok értéktétele.

A Központi Bizottság határozata a gazdasági mechanizmus reformjáról biztosítja e fogalompár szoros kapcsolódását: a piacok értéktételeinek kifejezésre kell jutniuk az árakban. Aki jobbat, korszerűbbet, tartósabbat termel, az nagyobb nyereséghez juthat, mert a piac — a vevő — többet fizet termékeiért bel- és külföldön egyaránt. A megbízhatóbb, a használhatóbb gyártmány még akkor is jobb árat érhet el, ha előállítási költsége az elavult termékhez képest változatlan. A reform a lehetőséget teremti meg erre: élni a lehetőséggel iparvállalataink feladata. A piac mind igényesebb, a jó árat nem adja meg akármiért: jó hírű, jó minőségű, a célnak legjobban megfelelő árut követel érte, válogat tehát, s ezzel a gyártó cégek között versenyt teremt. Aki állni akarja a versenyt, annak készülnie kell rá!

A magyar ipar termékeinek egy része — így például orvosi műszereink, gyógyszerünk, híradástechnikai eszközeink, üvegáruink — nemcsak idehaza, külföldön is rangot vívtak ki maguknak: hiba lenne ugyanakkor hallgatni arról, hogy még igen sok a tennivalónk. Gépiparunknak termékei korszerűségét kell fokoznia, másutt — így például a könnyűipari árucikkeknel — „csak” egy kicsivel több gondosságra van szükség, az adjusztálás, csomagolás jobbá tételére, s így tovább. Sokszor elhangzott, s az esetek többségében igaz is volt, hogy: nem érdemes. Most a reform megszabadítja iparvállalatainkat e visszahúzó tényezőktől: az áruviszonyok aktív szerepének biztosítása egyben annak garanciája is, hogy érdemes gyorsítani a technikai fejlődést, keresni a korszerűség útjait, a termelés idomulását a kereslethez, mert mindezt — megfizetik!

Egyik finommechanikai vállalatunk főmérnöke a lényegre tapintva azt fejtette: aki a reform alapvető elemeinek 1968 január elsején történő életbeléptetése után többet akar keresni a piacon, annak már most „csipkednie kell magát”. Azaz: elkészik az, aki most ölbetett kézzel ül, s arra vár, hogy — jöjjön a reform, s majd akkor jön a fejtörés is. Jelenlegi irányítási rendszerünkben is sokféle lehetőség kínálkozik a többlet elérésére, s ezzel a reform megalapozott előkészítésére: a selejtbérezés alkalmazása, az új prémiumrendelet nyújtotta előnyök kiaknázása egyik tényezője a jobb minőségű, korszerűbb, tehát jobb hírű termék előállításának. A műszaki fejlesztésben, a gyártásszervezésben, a gyártmányok tökéletesítésében is már most el kell kezdeni a lehetőségek, adottságok, teendők felmérését, éppen ezért, hogy a jó hír — jó ár párosának megfelelő „pályát” építsünk. S a teendőkön módszeresen munkálkodó vállalat biztos lehet abban, hogy fáradozása révén forintokkal is lemerhető előnyhöz jut a tétlenség, várakozás hendiikeptjé vállalló cégekkel szemben.

Sok olyan vállalatunk van, ahol a nemes hagyományok erkölcsi kényszere is serkentően hat e továbbfejlődésre: itt örömmel fogadják, hogy termékeik jó hírét most már kellő anyagilag is elismerik majd. Másutt e hagyományok alapját most kell megermenteni: a jó hír — jó ár elérése az új gazdasági mechanizmusban valamennyi vállalat számára a létjogosultság és továbbfejlődés feltétele!

Szőlőfák

Országszerte tart a vita afelől, hogy az ismert osztrák módszer alapján lehetséges-e az eddigi hagyományos szőlőtőkék helyett 120 centiméter körüli tömagságú kis szőlőfákat nevelni az Alföldön. A hegyvidéki szőlőtermesztésben az a művelési mód többé-kevésbé már polgárjogot nyert. Ezzel a módszerrel ugyanis anélkül, hogy a terméseredmény csökkenne, mintegy felére lehet szükíteni a műveléshez szükséges munkaidőt. A jobbara elméleti vita mai állása szerint az alföldi síkvidéken nincs jövőjük a szőlőfáknak az állandó téli fagyveszély miatt. Lajos Lászlónak az őthalmi Állami Kísérleti Gazdaság főkertészének ásothalmi kísérletei azonban más mutagnak. Eredetileg kordonos, legyezős művelésre beállított szőlőtáblákban alakított ki szőlőfákat. Több száz ilyen fácskát nevel jelenleg az ásothalmi kerületben. A szőlőfák — melyből egy példányt Csóti Ferenc csapavezető mutat be képünkön — az idén hozták első — 15—20 kilogrammos — termésüket.